

63 | 204
aukción | t é t e l

BERÉNY RÓBERT (1887-1953)

Csendélet könyvvel, 1920-as évek vége | *Still-life with a Book, end of the 1920s*

Olaj, vászon | Oil on canvas, 62,5x50,5 cm

Jelezve jobbra fent | Signed above right: Berény

Kezdő ár | Starting price: 3 400 000 Ft / 10 303 EUR

Becsérték: 5 000 000 – 7 000 000 Ft

Estimated value: 15 152 – 21 212 EUR

Berény

1. Berény Róbert: Szalmakalapos önarckép, 1906 Magyar Nemzeti Galéria

2. Berény Róbert: Alvó nő rókával, 1920-as évek második fele magántulajdon

3. Berény Róbert: Modiano reklámpakát, 1927 Országos Széchenyi Könyvtár

4. Le Corbusier: Csendélet könyvvel, pohárral és pipával, 1918 Heidi Weber Collection

5. Giorgio Morandi: Csendélet, 1952 magántulajdon

Meddőnek bizonyult berlini emigrációját lezárva Berény 1926-ban visszatelepült Budapestre, ahol rövid időn belül ismét a művészeti élet egyik meghatározó alakjává vált. A Nyolcak fenegyerekeként bezebelet, időközben megkopott hírnevét kereskedelmi plakátok és könyvborítók tervezésével nyerte vissza, de az alkalmazott grafika területén szerzett tapasztalatait festményeinél is kamatoztatta, s hamarosan jelentős festmény-

kollektívával lépett újra a pesti közönség elé. „Aki csak plakátjait látta, sohse gondolná, hogy így fest. Aki festményeit ismeri, nem tudná ilyennek képzelni el plakátstílusát. Pedig aki az egész embert látja, hiánytalanul felfedezi a közös gyökér minden rostját.” – akár Rabinovszky Máriusz megállapítását is illusztrálhatná a most kalapács alá kerülő *Csendélet könyvvel* című festménye. Keresve sem lehetne jobb példát találni arra, hogy az

1920-30 fordulóján kialakult egyéni, dekoratív stilizáló festői stílusa milyen sok szállal kötődött tervezői tevékenységéhez. Berény soha nem merészkedett tovább az absztrahálás útján mint ezekben az években. E rövid korszakának legelrugaszkodottabb, ugyanakkor a leginkább letisztult festészeti példánya éppen a most megszerezhető csendélet. A korszak nemzetközi purista mozgalmának képi világába

is beillő mű esetében a végtelenségig csupaszított formai leegyszerűsítés mellett merész színredukcióval is élt a művész. A drasztikus lefokozás a minimalista kompozícióra is érvényes. Erről a tökéletes kiegyenlítettségéről (harmóniáról) óhatatlan a jin és jang dialektikája jut eszünkbe, s talán az sem véletlen, hogy a fotel sötét sziluettje a háttér világosabb foltjából a taoista filozófia ismert szimbólumára emlékeztető ívelt formát

metsz ki élesen. A kerek, fehér terítős asztalra helyezett sárga borítójú könyv motívuma – legismertebb, 1906-os *Szalmakalapos önarckép*-nek (MNG) reminiscenciájaként – megadja ennek a kompozíciónak is a felütést, itt is egyfajta referenciapontként funkcionál. Nem pusztán a színbeli viszonyok orientáló köldökpontja, hanem több szempontból is lényegi meghatározó. Nélküle teljesen absztrakt, nonfiguratív műnek

tűnhetne ez a földszínekre hangolt, de az arany nemességét is magában rejtő, csendes kontemplációra hívogató kép. Pengeélen a látvány és az elvont festészet között az előbbi felé dől a kompozíció. Ez itt a csavar! Berény kivételes képi leleménnyel, rafinált esztétikai furfanggal – s nem utolsósorban ízes, érzéki festői megoldásokkal – a leghétköznapibb látványból is magas szintű művészetet teremtett.

BARKI GERGELY

